

# افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نیاښد تن من مېباد بدین بوم ویر زنده یک تن مېباد  
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Literary-Cultural

ادبی - فرهنگی

دپلوم انجنیر خلیل الله معروفی  
برلین ، ۹ نومبر ۲۰۰۸

## ورک شهید

### شهید ناپدید – شهید گمنام

چندی پیش مقالتي در باره زندگاني و کارنامه شاعر ملي افغانستان، مرحوم "استاد محمد هاشم زماني" نوشته و تقديم خوانندگان پورتال "افغانستان آزاد – آزاد افغانستان" کردم. سپس نظر به سفارش دوستان دو قطعه شعر پشتوي استاد مرحوم، پيشکش گرديد. اينک منظومه ديگری از آن عاشق دلباخته افغانستان و آن فدائي راستين وطن و آزادی را از حضور اشرف خوانندگان پورتال می گذرانم. پارچه حاضر "ورک شهید" نام دارد، که بهترين ترجمه دري آن را در ترکيبات "شهید ناپدید" و يا "شهید گمنام" يافته ام.

استاد زماني که قسمت اعظم عمر پر سوز و پردرد ولي گرانمايه خود را وقف مبارزه کرد و در زمان جهاد يکسره در خدمت جنگ مقاومت ملي وطن قرار گرفت، علاوه بر اینکه عملاً در جبهات سياسي و نظامي مقاومت منهدم بود، از طريق کلام سحر و نوید بخش خود، به جنگ آوران راه آزادی و زنجير گسلان استعمار، قوت قلب می بخشيد. وقتی آثار استاد زماني را از نظر ميگذرانيم، همه اش را **فرياد و ناله و نعره و نهيپ و غريو** می يابيم: فرياد و ناله يک ملت مظلوم که مورد تجاوز اهریمني وحشي و هيولائي بی سر و بی پا و بی شاخ و دم قرار گرفته. و نعره و غريو و نهيپ مبارزان و رزم آوران راه آزادی و نهيپ و نعره و غريو و فرياد مدافعان سرزميني که در جغرافياي عالم، به نام فاخر و معزز "افغانستان"، علم گرديده است.

او همان گونه که روح بزرگش در روح هر غازی و مجاهد و مبارز وطن تجلی می يافت، رابطه خود را با هزاران و صدها هزار شهید راه استقلال نگسست و يکسره پیوند خود را در روح پرفتوح ایشان می جست. او ظاهرأ و به صورت سمبولیک "**ورک شهید**" يا "**شهید ناپدید**" را مخاطب قرار ميدهد، اما مخاطب او در واقع همه شهدای راه آزادی و قربانيان راه پرافتخار وطن، بودند. او فقدان آن والاگهران را احساس ميکرد و ازینرو ميکوشيد که روح و روان ایشان را در همه جا ببيند و بنويشد و ببويد و لمس بکند و ببوسد؛ در آتش ارغوان و در عطر گل و در داغ لاله و در نغمه پرشور مرغان نواخوان و در رايحه ريحان و سنبل و نسرين و ياسمين و بالاخره در همه جا و در همه چيزی که ماحولش را فرا گرفته بودند. آری؛ او روح پاک آن عزيزان گمگشته وطن را در همه جا و در همه چيز و در همه کس و در همه حال و احوال، صبح و شام و پگاه و بيگاه، در خواب و بيداری، در روشنائي روز روشن و در ظلمت شبهای تار، در اشعه زرين آفتاب و در نور ماه تابان و در چشمک زدن ستارگاه، در مزرع سبز فلک و در دشت کرانه ناپیدا و در قلل مغرور هندوکش و بابا و سليمان و سپين غر و در اموراج ياغي و خروشان آمو و هريرود و هلمند ... ، ميديد و می شنيد و می شميد و با همه يکايک الفت ميورزيد.

آری؛ استاد محمد هاشم زماني ضمن منظومه "**ورک شهید**" خویش، تمام اين نکات و نکات بی شمار و نهمار ديگر را که اين قلم از شرح و بيان همه عاجز است، ارائه ميکند. حوصله خواننده گرانقدر را بيشتر ازین، بدین پريشان کوئی ميخکوب نکرده و منظومه ای را تقديم حضورش ميکنم، که استاد زماني به روز اول جنوري ۱۹۸۳، يعني در جوشاغوش جهاد مقدس و بی مثال ما، در "يونورستی تاون" پشاور سروده بود. ( مأخوذ از صفحات ۶۸ تا ۷۱ رساله "د آزادی مشال" (مشعل آزادی)، چاپ ۱۳۶۴ هـ ش مطابق ۱۹۸۵ عيسوی)

## ورک شهید

د لاله د زړه ژړا کښی دې پیدا کړم؟  
 چه غوتی د گلو سپرې نسیم چر ته  
 په مشعل چه پتنگان سوخی ځانونه  
 په خندا چه قربانی ته خپل روان وی  
 چه ظالم ښکاری ویشلی په زرگی وی  
 چه په ناز، ناز غوتی جوړه کړی مسکا ته  
 چه سنگر د قربانی کښی خپل نخیری  
 چه د اوبشو رودبار یی ځی د سترگو  
 چه یی سترگی د شها نرگس پشان دی  
 چه یی مینه انتها کښی انتها شی  
 د غلییم په سر چه تندر د بریشنا شی  
 چه یی سور شفق د وخیژی آسمان کښی  
 چه زخمیان د خپل زخمونو تماشا کړی  
 زیبا رنگ د زرغونی کاسی چه ښکاری  
 چه ریږی د ژړا په زلزلو کښی  
 هغه بن چه خوشنما ښکاری په جهان کښی  
 هغه ساز هغه سرود چه دلربا وی  
 آزادی د نلوی سرو پښو پڼو کښی  
 هغه رقص چه شهادت سره آشنا وی  
 هغه مینه چه گویا د ژوند په راز وی  
 هغه زړه چه د رازونو تجلا وي  
 هغه حسن چه دنیا کښی مثال نشته  
 د انوارو ترجمانه چه رويا وي

که د سوي زړه غوغا کښی دې پیدا کړم؟  
 د هغه نسیم په خوا کښی دې پیدا کړم؟  
 د هغه مشعل رڼا کښی دې پیدا کړم؟  
 د هغه خولی خندا کښی دې پیدا کړم؟  
 د هغه بلبل نوا کښی دې پیدا کړم؟  
 د هغی ورمی مسکا کښی دې پیدا کړم؟  
 د هغه سرمست نڅا کښی دې پیدا کړم؟  
 د هغو اوبشو دریا کښی دې پیدا کړم؟  
 هغو سترگو په شها کښی دې پیدا کړم؟  
 هغه مینه انتها کښی دې پیدا کړم؟  
 هغه تندر د بریشنا کښی دې پیدا کړم؟  
 د هغه سترگی د سبا کښی دې پیدا کړم؟  
 د زخمو په تماشا کښی دې پیدا کړم؟  
 د زرغونی کاسه زیبا کښی دې پیدا کړم؟  
 د دی سترگو په رڼا کښی دې پیدا کړم؟  
 هغه بن په خوشنما کښی دې پیدا کړم؟  
 هغه ساز په دلربا کښی دې پیدا کړم؟  
 د هغی پڼو جغلا کښی دې پیدا کړم؟  
 د مرغور مرگ په څپا کښی دې پیدا کړم؟  
 هغی مینه په گویا کښی دې پیدا کړم؟  
 هغه زړه په تجلا کښی دې پیدا کړم؟  
 هغه حسن په دنیا کښی دې پیدا کړم؟  
 د انوارو په رويا کښی دې پیدا کړم؟

....

....

این قصیده دل انگیز ، که جمعاً ۱۲۵ بیت را در بر می گیرد، تا صفحه ۸۴ رساله پیش می رود و عالمی از رويا ها و تخیلات بکر شاعرانه را پیش روی خواننده می گذارد. من فقط بر حسب نمونه همین ۲۳ بیت اول آن را پیش کشیدم. خواننده ارجمندی که میل مطالعه تمام قصیده را داشته باشد، به رساله مذکور رجوع فرماید.

**دروود بی پایان به روان پاک و مکرّم تمام شهدای راه آزادی!!!**

**دروود فراوان به روان شاعر آزاده، مرحوم زمانی!!!**